

Cite: Vernihorova, Nataliia (2026). Publichno-pryvatno-filantropichni partnerstva yak perspektyvnyi investytsiynyi instrument u sferi reabilitatsii [Public-Private-Philanthropic Partnerships as a Promising Investment Tool in the Field of Rehabilitation]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika — Demography and Social Economy*, 2 (64), 59—76. <https://doi.org/10.15407/dse2026.02.059>

<https://doi.org/10.15407/dse2026.02.059>

УДК 330.322:334.7:614.2:615.8

JEL Classification: H44, I11, L33, O16

НАТАЛІЯ ВЕРНІГОРОВА, д-р філософії (економіка)

наук. співроб. відділу економічного регулювання природокористування

Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України»

65044, Україна, м. Одеса, Французький бульвар, 29

E-mail: natalivern93@gmail.com

ORCID: 0000-0002-5968-4211

ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНО-ФІЛАНТРОПІЧНІ ПАРТНЕРСТВА ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ У СФЕРІ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Стаття присвячена аналізу публічно-приватно-філантропічного партнерства (ППФП) та удосконаленню нормативно-правового регулювання його діяльності, з метою створення нормативного підґрунтя для залучення благодійних коштів до суспільно важливих інвестиційних проєктів, зокрема щодо реабілітації, реінтеграції, збереження та відновлення людського капіталу. Дослідження зосереджене на аналізі сучасного стану ринку приватних медичних послуг в Україні та наявних кейсах щодо залучення благодійних партнерів до інвестиційних проєктів у сфері реабілітації. Обґрунтовано надання переваги розвитку ППФП на відміну від класичних публічно-приватних партнерств (ППП), що пов'язано з суспільною значущістю проблем реабілітації та недостатності її фінансування. Виявлено, що діяльність реабілітаційних центрів за підтримки благодійних партнерів спрямована не лише на кількість, але і на якість реабілітації, орієнтацію на найкращі міжнародні практики та підвищення кваліфікації медичного персоналу. Тому такий інвестиційний підхід є актуальним саме у часи нестійкої економіки та суспільних викликів.

Метою статті є узагальнення практичного досвіду створення та функціонування реабілітаційних центрів на засадах ППФП в Україні та розробка рекомендацій щодо

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2026. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

© Publisher PH «Akademperiodyka» of the NAS of Ukraine, 2026. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

вдосконалення нормативно-правової сфери для створення сприятливого законодавчого базису щодо впровадження такої форми партнерства. Виявлено, що на сьогодні у нормативно-правовій сфері не регламентована діяльність таких партнерств, адже вони є новими для практики України, і є відповіддю на виклики українських реалій. Тому надані пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правової сфери покликані забезпечити законодавче підґрунтя для розвитку подібного інвестиційного підходу. Це дасть змогу масштабувати успішні проекти, сприятиме підвищенню ролі благодійного сектору у сферах, дотичних до гуманітарного виміру, як-то: реабілітація, реінтеграція, збереження та відновлення людського капіталу. Новизна дослідження полягає у спробі адаптації наявних нормативно-правових документів під діяльність даних партнерств, адже попри відсутність спеціального нормативно-правового регулювання ППФП вже існують в Україні та є інноваційними. У статті використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: метод кейсів, порівняльний аналіз, логічного узагальнення. Їх застосування дало змогу дослідити проблематику розвитку ППФП та виявити їх переваги перед класичним ППП.

Оскільки Україна вже має успішний досвід функціонування публічно-приватно-філантропічних партнерств у сфері реабілітації, то подальше масштабування цієї практики потребує виділення критеріїв, за якими має здійснюватись інституційне забезпечення санаторно-курортних та реабілітаційних установ у рамках даної інвестиційної моделі. Запропоновані критерії покликані інтенсифікувати залучення коштів благодійного партнера за напрямками, які потребують оптимізації витрат приватного партнера та держави.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційний розвиток, реабілітація, публічно-приватно-філантропічне партнерство, ППФП, інвестиційний інструмент.

Публікація за результатами проведених досліджень представлена в рамках науково-дослідної теми НАН України №: 0125U000027 «Відновлення економіки курортів на основі природних лікувальних активів у воєнний та післявоєнний період» (2025—2027 рр.).

Постановка проблеми. Інвестиційний клімат України є досить складним через нестабільність більшості сфер суспільно-економічного та політичного життя країни. Внаслідок військових дій постраждала більша частина критичної інфраструктури, тому такі суспільно важливі сфери як реабілітація та санаторне лікування конкурують за увагу інвесторів. Україна зіткнулась зі значним ростом потреб висококваліфікованої реабілітації, натомість фінансові ресурси бюджету вкрай обмежені. Бюджетне фінансування переважно покриває лише операційні витрати наявних пакетів реабілітаційної допомоги в рамках програми медичних гарантій та не передбачає видатків на створення та облаштування нових реабілітаційних центрів. Публічно-приватні партнерства орієнтовані на прибуток, тому їх реалізація у сфері реабілітації не забезпечить можливостей для безоплатної допомоги.

Актуальність статті. Нині актуальності набуває розвиток публічно-приватно-філантропічних партнерств, або *public-private-philanthropic partnerships (PPPP)*, які на відміну від класичних ППП у процесі інвестування застосовують благодійні кошти. Метою таких партнерств передусім є отримання соціальних ефектів, а не прибутку. В реаліях України сфера реабілі-

тації стала критично важливою для відновлення фізичних можливостей тисяч людей, тому вона має трансформуватись зі стану «витратної для бюджету держави» в «інноваційно-інвестовану та гуманітарну». Саме ППФП є тим інвестиційним інструментом, здатним розвинути сферу реабілітації відповідно до щораз більшого попиту та забезпеченням високої якості реабілітаційних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ґрунтовний аналіз розвитку благодійної діяльності в Україні здійснено у роботі В. М. Новікова (V. M. Novikov) [1], де відзначено відношення благодійних фондів до неприбуткових та некомерційних організації та, відповідно, особливості нормативного регулювання їх діяльності. Зокрема, зазначено про необхідність вдосконалення інституційної складової благодійної діяльності та чинного законодавства з метою попередження розповсюджених правопорушень на всіх етапах такої діяльності. Значущість ППП у відновленні України обґрунтована у роботах [2—3]. Л. В. Лисяк, С. В. Качула (L. V. Lysiak, S. V. Kachula) [2] наголошують, що «розвиток ППП в Україні має затухаючу динаміку», особливо у період з 2019 по 2023 рр., що пов'язано із впливом пандемії *Covid-19* та повномасштабними військовими діями у 2022 р. Така ситуація потребує активізації фінансового механізму ППП. У роботах Джорджа Фернанда Гомеса та Андреа Боза Занатта (J. Fernández Gómez, A. Boza Zanatta) [4—6] аргументовано роль благодійних партнерів у наданні каталітичного капіталу — безповоротних інвестицій, які беруть на себе основні ризики і тим самим стимулюють активність приватних партнерів в інвестуванні. Тому роботи зарубіжних колег стосовно організаційно-економічного та правового забезпечення розвитку ППФП є важливим підґрунтям для розробки дієвих стратегій інвестування у суспільно-важливі сфери в умовах економічних викликів.

У попередній роботі автора [7] було розглянуто економіко-правові чинники реабілітації, де обґрунтовано позитивні та негативні наслідки реформи охорони здоров'я в Україні. Згідно з реформою заклади можуть заключати договір з Національною системою здоров'я України (НСЗУ), що дає їм змогу отримувати фінансування послуг за державний кошт. Але необхідною умовою є відповідність до вимог, серед яких для реабілітаційних центрів та санаторіїв висувається наявність технічного оснащення та інфраструктури, що відповідає критеріям інклюзивності. При цьому кошти на обладнання заклад має знайти самостійно. Тому в контексті даної проблематики залучення благодійних коштів має стратегічне значення для існування таких закладів (здебільшого санаторіїв). Роботи вітчизняних колег [8—10] також свідчать про важливість та перспективність залучення благодійного сектору до підтримки суспільно важливих сфер. Але на сьогодні відсутні дослідження стосовно механізмів інтеграції благодійного сектору до участі в інвестиційних проєктах, особливо у такій профільній галузі як

реабілітація. Поза увагою дослідників залишаються нормативно-правові передумови для інтеграції співпраці у формі ППФП у вітчизняну практику, хоча по факту такі партнерства вже існують.

Постановка мети і завдань. Метою дослідження є узагальнення практичного досвіду створення та функціонування реабілітаційних центрів на засадах публічно-приватно-філантропічного партнерства в Україні та розробка рекомендацій щодо вдосконалення нормативно-правової сфери для створення сприятливого законодавчого базису щодо розвитку угод ППФП. Задля досягнення мети поставлено такі завдання:

1. Дослідити сучасний стан ринку приватних медичних послуг в Україні, визначити основні проблеми та впливові фактори.
2. Провести порівняльний аналіз законодавства, що регламентує діяльність ППП та благодійну діяльність.
3. Розробити та обґрунтувати рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства.
4. Розробити та внести пропозиції щодо критеріїв здійснення інституційного забезпечення реабілітаційних та санаторно-курортних установ у рамках співпраці ППФП.

Новизна. Удосконалено засади нормативно-правового регулювання діяльності публічно-приватно-благодійних партнерств з метою створення нормативного підґрунтя для залучення благодійних коштів до суспільно важливих інвестиційних проектів.

Методи дослідження. Методологічну основу складають загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: метод кейсів (під час вивчення українського досвіду залучення благодійних коштів на створення реабілітаційних центрів); порівняльний аналіз (для вивчення нормативно-правової бази); логічного узагальнення (у формуванні авторських пропозицій).

Виклад основного матеріалу дослідження і отриманих результатів. У 2018 р. Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) України затвердило «Методичні рекомендації для впровадження проектів державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я»¹ (2018). Тож на сьогодні найбільш поширеною та перспективною формою інвестування у сфері охорони здоров'я та реабілітації є державно-приватні партнерства (ДПП), або публічно-приватні партнерства (ППП) згідно з Законом України «Про публічно-приватне партнерство»² (2025).

Значну частку ППП в сфері охорони здоров'я в Україні складають класичні договори з метою отримання прибутку. Згідно зі звітом аналітичного

¹ Міністерство охорони здоров'я України. Методичні рекомендації для впровадження проектів державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я. 2018. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/1/7840-1234567890.pdf> (дата звернення: 17.04.2026).

² Закон України № 43-45 «Про публічно-приватне партнерство» (2025, 19 черв.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text> (дата звернення: 17.04.2026).

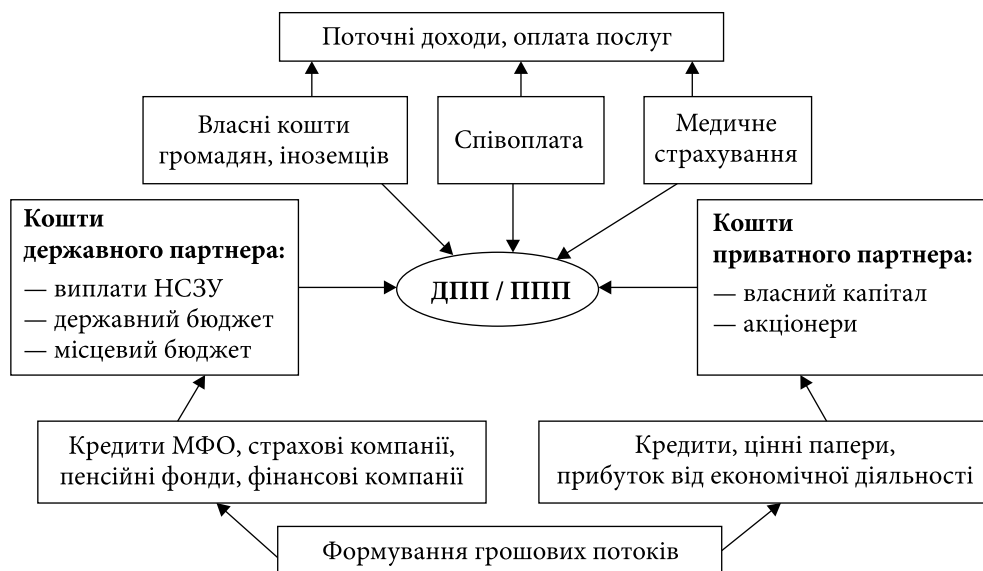

Рис. 1. Схема фінансових потоків у моделі публічно-приватного партнерства в сфері охорони здоров'я України
Джерело: [13].

центру *Pro-Consulting*, станом на травень 2025 р. в Україні нараховується 10 667 приватних клінік, що надають послуги у сфері охорони здоров'я [11]. Міжнародна фінансова корпорація (*IFC*) ще у 2021 р. в своєму огляді стану ДПП в Україні зробила висновок, що розвиток даного виду співпраці є основою для нової економіки України, інтегрованої до світових інвестиційних потоків [12].

Реалізацію договорів ППП та їх стійкість забезпечують фінансові потоки, які є диверсифікованими та структурованими. Розподіл фінансових потоків цих договорів у сфері охорони здоров'я представлений на рис. 1, де кошти приватного партнера представлені власним капіталом та акціями. Ці кошти підприємець отримує з економічної діяльності, тобто це власний прибуток. Тому в ризикованих умовах інвестиційного клімату навряд чи підприємці стануть активно вкладати кошти в соціально значущу інфраструктуру на тому рівні, що відповідає запитам суспільства.

Тепер розглянемо обсяги ринку приватних медичних послуг в Україні (табл. 1). Відомо, що обсяг ринку приватних медичних послуг в Україні з 2019 по 2022 рр. поступово зріс у чотири рази, що свідчить про стійкий шлях України до гармонізації згідно з європейськими вимогами. Як бачимо з табл. 1, після 2022 р. обсяг ринку приватних медичних послуг в Україні суттєво знизився, також впала доходність ринку приватної медицини. Водночас відбувається певна реанімація ринку приватних медичних послуг,

адже у 2024 р. доходність ринку приватних медичних послуг зросла як порівняти з 2023 р. Відповідно до висновків аналітичного звіту *Pro Consulting* [14], на ринок приватної медицини впливають такі фактори:

1. Демографічний. Цей фактор особливо актуальний саме для України у зв'язку з війною. З початку повномасштабних військових дій у 2022 р. з України виїхало приблизно 7,7 млн українців (станом на грудень 2024 р.). Ще 4,6 млн — внутрішньо переміщені особи [16], які є економічно вразливими та у більшості випадків надають переваги державним закладам охорони здоров'я. Більша частка мігрантів з України до інших країн (близько 71 %) — це жінки і діти, які зазвичай найактивніше користуються медичними послугами, але нині отримують ці послуги в інших країнах. Крім того, 66 % українських біженців є працездатним населенням, і з великою вірогідністю були клієнтами приватного ринку медичних послуг до міграції [17].

2. Фінансовий. Цей фактор включає економічні можливості населення, рівень розвитку страхової медицини, рівень соціального захисту вразливих верств населення. Зменшення доходів населення вплинуло на зниження спроможності оплачувати платні послуги у приватних клініках.

3. Конкуренція на ринку. Приватні медичні заклади мають свої переваги у рівні організації медичних послуг, оснащенні, якості умов перебування. З іншого боку, у контексті реформування та конкуренції за фінансування державні медичні заклади також намагаються підвищити сервіс. Крім того, значні переваги надають договори з Національною службою здоров'я України (НСЗУ), яка фінансує певні пакети послуг та підвищує доступність лікування та реабілітації.

Так залучення приватних коштів бізнесу як основного інструменту інвестування реабілітації не є перспективним, адже на сьогоднішній день інвестування є ризиковим, а політична та економічна ситуація нестабільною. Крім того, суттєво змінився склад пацієнтів, які потребують коштовної реабілітації. Значно виросла частка серйозних травм унаслідок військових дій, а реабілітація таких пацієнтів з етичної точки зору має надаватись безоплатно. Отже, інвестування з метою розвитку бізнесу та отримання прибутку не є доречним. Тому на сьогодні інвестування галузі реабілі-

Таблиця 1. Показники ринку приватних медичних послуг в Україні у різні роки, млрд грн

Країна	Обсяги ринку приватних медичних послуг, млрд грн				Доходність ринку приватної медицини, млрд грн		
	2018	2019	2022	2024	2022	2023	2024
Україна	20,9	26,7	106,8	5	179,72	45,7	64,7

Джерело: [14, 15].

Рис. 2. Етапи розвитку мережі реабілітаційних центрів RECOVERY
Джерело: складено на основі даних [19].

таційної допомоги варто віднести до гуманітарних проблем — коли істотно зростає попит та потреби щодо складності і тривалості послуг реабілітації, а фінансові можливості державного бюджету обмежені.

У таких умовах високу ефективність показали реабілітаційні центри, створені на кошти меценатів, які надають висококваліфіковані послуги на безоплатній основі для військових та цивільного населення. Серед найвідоміших: мережа RECOVERY, *Superhumans Center*, Національний реабілітаційний центр у Львові (проєкту UNBROKEN). Розглянемо їх діяльність детальніше.

Фонд RECOVERY (Віктора та Олени Пінчуків) по всій Україні створив найбільшу мережу — 18 реабілітаційних центрів з безоплатними послугами для ветеранів. Центри базуються на базі комунальних медичних закладів, які потребують оновлення обладнання та інфраструктури, та функціонують на основі договору ППП. Відомо, що Національна мережа реабілітаційних центрів RECOVERY підписала меморандуми про співпрацю з державними центральними органами влади [18]: Міністерством внутріш-

ніх справ України (2024 р.), Міністерством оборони України (2023 р.), Державною прикордонною службою України. Загалом допомогу у реабілітаційних центрах отримали більше 25 000 військових. Окрім надання реабілітаційних послуг, центр проводить навчальні курси для підвищення кваліфікації лікарів у різних видах реабілітації [19]. На рис. 2 наведено поетапну схему створення та функціонування мережі.

Інший масштабний проєкт з облаштування реабілітаційних центрів — *Superhumans Center*. Це всеукраїнський сучасний центр для допомоги військовим та цивільним громадянам, постраждалим від війни. Спеціалізується на сучасному протезуванні та реабілітації, реконструктивній хірургії, а також психологічній допомозі, соціальній реінтеграції. Усі послуги для пацієнтів безоплатні [20]. Усього в Україні чотири таких центри — у Дніпрі, Одесі, Києві та Львові. Проєкт *Superhumans Center* також здійснюється на основі договорів ППП. Державними партнерами виступають органи центральної влади України, державні корпорації та організації, а приватними — вітчизняні представники банківської та торгівельної сфери й зарубіжні партнери [20].

Ще один успішний приклад — проєкт *UNBROKEN National Rehabilitation Center* (Львів). Центр є медичним простором, де можна одночасно отримати медичну допомогу з реконструктивної хірургії, ортопедії, протезування, психологічної допомоги [21]. Державна складова партнерського

Таблиця 2. Фінансові показники
Благодійного проєкту «Незламні» за I квартал 2025 р.

Фінансові показники	Значення
Витрати на благодійну діяльність	97,2 %
Витрати на операційну діяльність фонду	2,8 %
Джерела фінансування	
1. Надходження благодійних коштів	116 267 119 тис. грн
2. Додаткові доходи:	
банківські відсотки	889 312 тис. грн
доходи від курсових різниць	2 116 506 тис. грн
Доходи разом	119 272 937 тис. грн
Реалізація благодійних проєктів	67 141 509 тис. грн
Адміністративні витрати	601 921 тис. грн
Фонд оплати праці	1 580 403 тис. грн
Капітальні витрати на утримання фонду	46 055 тис. грн
Витрати разом	69 369 887 тис. грн
Залишок на початок кварталу	34 280 194 тис. грн
Залишок на кінець кварталу	84 183 244 тис. грн

Джерело: [22].

договору представлена комунальною некомерційною установою — Першим медичним об'єднанням Львова, що є найбільшою лікарнею міста. До приватних партнерів входять представники українського та міжнародного бізнесу та міжнародні донорські організації [21]. З метою визначення ефективності діяльності благодійного фонду *UNBROKEN* проведемо аналіз деяких економічних показників станом на I квартал 2025 р. (табл. 2).

Дані табл. 2 свідчать про високий показник витрат на благодійну діяльність з загальних надходжень — 97,2 %, що означає високу ефективність благодійного фонду. Витрати на операційну діяльність складають лише 2,8 %, що вказує на мінімізацію адміністративних та операційних витрат. Основні надходження можна розділити на два джерела:

- благодійні кошти, які складають основну частку надходжень;
- додаткові доходи, які складаються з банківських відсотків та курсових різниць (3 006 818 тис. грн разом), та є значним джерелом доходу. Такий показник свідчить про ефективний фінансовий менеджмент стосовно валютних операцій та наявних активів.

Економічні показники фонду свідчать про фінансову дисципліну, що є привабливим для залучення потенційних донорів. Тому розвиток партнерств із такими фондами у сфері реабілітації є перспективним, але в той же час він потребує удосконалення нормативно-правової сфери. Передусім необхідно враховувати особливий статус благодійних фондів, які згідно з Податковим кодексом України віднесені до неприбуткових організацій (пункт 133.4.6). Отже, їх участь у партнерствах має бути чітко регламентована відповідно до обмежень, що накладаються на них законом. Розглянемо ключові закони України, які складають основну нормативно-правову базу в контексті можливості впровадження моделі ППФП (табл. 3).

Отже, трансформаційні зміни сфери ППП з метою впровадження моделі ППФП на рівні нормативно-правового регулювання мають базуватись на вдосконаленні Закону України «Про публічно-приватне партнерство» (2025) — з метою закріплення поняття публічно-приватно-благодійного партнерства і регламентації основних положень його створення та функціонування, та Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2013) — з метою закріплення положень благодійного інвестування у вигляді каталітичного капіталу, який у практиці країн ЄС став різновидом благодійної допомоги.

Варто звернути увагу на особливості благодійних організацій як учасників економічних відносин, які прописані у Податковому кодексі України. Як бачимо з табл. 3, благодійна діяльність має чіткі вимоги щодо оподаткування, розподілу коштів та не передбачає отримання прибутків окрім покриття адміністративних витрат. Тому модель ППФП в Україні повинна мати чітко регламентовані умови участі партнерів у рамках такої співпраці. По-перше, важливим є розподіл ролей, що мають взаємодоповнювати інших

Таблиця 3. Правові передумови та перешкоди для моделі ППФП

Нормативно-правові акти України	Нормативні передумови та перешкоди для ППФП
Податковий кодекс України ³	<i>Передумови:</i> пп 133.4.4¹ — компенсаційні виплати (або виплати на користь працівників) у благодійних фондах мають суворо регламентований розмір — не більше 25 % від адміністративних витрат; пп 170.7.4. — благодійна допомога не оподатковується, в тому числі надана закладам охорони здоров'я та реабілітації для компенсації вартості платних послуг; благодійна допомога на зазначені цілі має розподілятися через державний або місцевий бюджет, або через неприбуткові організації; пп 170.7.5. — благодійна допомога має строк використання
Закон України «Про публічно-приватне партнерство» ⁴	<i>Передумови:</i> ст. 1 регламентує поняття «суспільно значущих послуг», що є важливим для партнерства ППФП; регламентує поняття донора — як «юридичну особу, яка не має на меті отримання прибутку, метою діяльності якої є підтримка проєктів»; ст. 11 — регламентує здійснення аналізу ефективності ППП, в тому числі на основі «соціальних наслідків» та «поліпшення якості послуг та рівень забезпечення послугами»; у ст. 5, 10 — 12, 22 є положення щодо співфінансування, що відкриває шлях розглядати учасником даного виду фінансування благодійного партнера <i>Перешкоди:</i> • відсутність поняття публічно-приватно-благодійного (філантропічного) партнерства; • чітке розмежування сторін партнерства на державну (органи державної влади та місцевого самоврядування, Public), та приватну (юридична особа, Private), та відсутність поняття благодійного партнера (Philanthropic); • відсутність у законі положень щодо участі благодійних фондів у партнерстві; • відсутність поняття філантропічного капіталу, каталітичного капіталу, та змішаного фінансування

Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»⁵ (2013) «Методичні рекомендації для впровадження проєктів державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я»⁶ (2018)	<i>Передумови:</i> ст. 3 Закону визначено, що «цілями благодійної діяльності є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у сферах благодійної діяльності, та розвиток і підтримка цих сфер у суспільних інтересах», що є основною місією благодійного партнера у співробітництві ППФП <i>Перешкоди:</i> • відсутність положень стосовно можливості благодійних внесків у ППП, зі збереженням норм статуту та місії фонду <i>Передумови:</i> • визнання на найвищому рівні партнерських угод в сфері охорони здоров'я як інструменту її інвестування; <i>Перешкоди:</i> • серед переліку цілей ППП у сфері охорони здоров'я не вказано «відкриття можливостей для підвищення інвестиційних потоків», що є важливим завданням партнерства ППФП; • відсутні положення щодо залучення благодійних коштів у партнерства, адже даний вид фінансових надходжень у ППП не регламентується в основному законі — «Про публічно-приватне партнерство» 2025 р.
---	--

Джерело: складено автором.

³ Податковий кодекс України № 2755-17 (2011). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 17.04.2026).

⁴ Закон України «Про публічно-приватне партнерство» (2025, 19 черв.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text> (дата звернення: 17.04.2026).

⁵ Закон України № 5073-VI. Про благодійну діяльність та благодійні організації (2012, 5 лип.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 17.04.2026).

⁶ Міністерство охорони здоров'я України. Методичні рекомендації для впровадження проєктів державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я. 2018. URL: <https://moz.gov.ua/uploads/1/7840-1234567890.pdf> (дата звернення: 17.04.2026).

учасників та відповідати встановленим законодавством вимогам щодо дозволеної діяльності. По-друге, слід розглядати участь не лише благодійних фондів, але й інших неприбуткових організацій, які можуть надавати консультативну підтримку у вузькоспеціалізованих проєктах.

Основні рекомендації стосовно впровадження моделі ППФП до сфери реабілітації стосуються легалізації філантропічного капіталу, або «каталітичного благодійного внеску», який можна розуміти як цільову допомогу, призначену для зменшення капітальних витрат та інвестиційних ризиків у проєктах ППП суспільного значення. Що стосується конкретних прикладних питань, можна рекомендувати залучення благодійних партнерів до покращення інституційного забезпечення структур, підпорядкованих Міністерству соціальної політики. Тому пропонуємо внести деякі актуальні зміни до чинного законодавства України, що сприятимуть розвитку партнерств типу ППФП (табл. 4).

Надані пропозиції до законів України, які стосуються ППП та благодійності, дадуть змогу інтегрувати діяльність благодійних фондів у важливі партнерські проєкти. Внесення змін до Закону України «Про публічно-приватне партнерство» допоможе закріпити нове для українського досвіду поняття ППФП на законодавчому рівні. Однією з юридичних перешкод щодо розвитку моделі ППФП є відсутність регламентованих положень таких партнерств, визнання благодійних фондів як повноцінних партнерів та їх ролі і повноважень. Оскільки в Україні існує закон «Про публічно-приватне партнерство» — основний регулятор відносин у сфері публічно-приватних партнерств, то логічно доповнити його новими положеннями стосовно ППФП. Інший шлях — підготовка постанови «Про публічно-приватно-благодійні партнерства» з посиланням на Закон, яка буде окремим документом для регуляції цих партнерств. Головна мета — це визначити ППФП в українському законодавстві як окрему форму партнерства або різновид ППП, де третій учасник (благодійний фонд чи організація) інвестує безповоротний капітал.

Іншою вагомою юридичною перешкодою для втілення проєктів ППФП є неприбутковий характер благодійних фондів та організацій, що унеможливає їм брати участь у комерційних проєктах. Тому подальші зміни мають стосуватись Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації». Внесення до Закону поняття про «каталітичний благодійний внесок» допоможе чітко визначити, що такі інвестиції не вважаються діяльністю з метою отримання прибутку та нецільовим використанням коштів фонду, а є формою благодійності у довгострокові проєкти соціального значення. Зазвичай благодійність прийнято розглядати як адресну допомогу коштами та матеріальними ресурсами. Але сучасні форми благодійності передбачають також нову форму інвестицій, що спрямовуються на започаткування ризикованого та коштовного проєкту, беруть на себе пер-

ший удар збитковості, покривають найбільш важливі статті видатків, і тим самим відкривають шлях для інвестицій інших партнерів, які б не наважились узяти на себе такий ризик. Саме це і є сутністю «каталітичного капіталу», і він вже зарекомендував себе як дієвий інвестиційний інстру-

Таблиця 4. Пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства в сферах публічно-приватного партнерства та благодійності

Закон України	Пропозиції
Закон України «Про публічно-приватне партнерство» ⁷	• до ст. 1 додати визначення публічно-приватно-благодійного партнерства, яке має представляти тлумачення співпраці державного та приватного партнера з благодійними фондами; • сформулювати на законодавчому рівні поняття філантропічного капіталу, каталітичного капіталу та змішаного фінансування, що потрібно для розуміння форм, у яких здійснюється партнерство ППФП, адже воно не підпадає під жодну форму ППП, які визначені у ст. 5 закону; • у ст. 2 визначити правові засади партнерства ППФП; • до ст. 11, п. 2 внести положення щодо аналізу здійснення ефективності ППП відносно благодійного партнера; • необхідно додати окремий розділ, який регламентує, хто може виступати благодійним партнером — благодійні фонди, організації, волонтерські організації, меценати; • сформулювати на законодавчому рівні поняття благодійного партнера
Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» ⁸	• до переліку понять у статті 1 Закону варто додати визначення «каталітичного благодійного внеску»; • до ст. 5 «Види благодійної діяльності» додати «безоплатну передачу у власність бенефіціарів коштів в якості каталітичного благодійного внеску»; • окремим розділом варто регламентувати дозвіл благодійних фондів та організацій на тристоронню участь в угодах ППФП (держава — приватний партнер — благодійний фонд); • варто запровадити річну форму звітності фондів з коефіцієнтом ефективності використання коштів, що в подальшому матиме значення при укладанні договорів ППФП

Джерело: пропозиції автора на основі аналізу [23—24].

⁷ Закон України № 43-45. «Про публічно-приватне партнерство» (2025, 19 черв.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4510-20#Text> (дата звернення: 17.04.2026).

⁸ Закон України № 5073-VI. «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2012, 5 лип.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 17.04.2026).

мент відкриття інвестиційних потоків для вирішення суттєвих соціальних проблем.

Надані пропозиції до нормативно-правової сфери дають змогу розглядати договори ППФП у правовому полі, що є першим кроком для їх інтеграції в український економіко-правовий простір. У процесі реалізації наданих пропозицій можна отримати низку переваг для розвитку ППФП в Україні:

- розширення чинного законодавства про ППП шляхом залучення благодійного партнера як повноцінного учасника інвестиційного проекту;
- залучення позабюджетних коштів до значущих проектів соціального спрямування з високим інвестиційним ризиком;
- оптимізація коштів та зняття бар'єрів для інвестування приватними та державними партнерами. Благодійні кошти у моделі ППФП спроможні зняти бар'єри для інших учасників та зменшити частку банківських кредитів. Крім того, згідно з Податковим кодексом України благодійні внески у розвиток медичних послуг та реабілітації не оподатковуються, що є значно вигіднішим для проекту та оптимізує витрати;
- гарантії цільового використання коштів у проектах ППФП через наявність обов'язкового контролю з боку держави щодо витрат благодійних інвестицій;
- інвестування благодійних коштів може розглядатись не лише як самостійна діяльність (як зазначено у Кодексі), але і як складова інвестиційного проекту, де благодійному учаснику відведена окрема роль, яку не може виконати ні приватний, ні державний партнер.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Гуманітарні виміри багатьох суспільних проблем заохочують долучатись до інвестування з метою підтримки суспільно важливих сфер меценатів та філантропів. Позитивний досвід роботи центрів «*Superhumans Center*», *RECOVERY* та проекту «Незламні», які інвестувались за принципом ППФП, є свідченням високої ефективності благодійних коштів в інвестуванні критично важливих проектів зі значним соціальним ефектом. Водночас розвиток ППФП не закріплений в Україні на законодавчому рівні, тому подальше впровадження даної практики у сфері реабілітації потребує вдосконалень Закону України «Про публічно-приватне партнерство та Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації».

Спираючись на позитивний досвід організації проаналізованих реабілітаційних центрів, пропонуємо здійснювати інституційне забезпечення санаторно-курортних та реабілітаційних установ за критеріями:

1. Оновлення обладнання та інфраструктури. Може відбуватись у формі залучення інвестицій на статті, які державний сектор не може покрити самостійно. Сюди варто віднести капітальний ремонт та оновлення медичної техніки. Інший варіант залучення благодійних коштів — через таку форму ППП як «проектування — будівництво» (*design — build*). У рамках

партнерства приватна сторона будує об'єкти інфраструктури на основі запиту державного сектору — це актуально для будівництва нової інфраструктури, в якій має потребу державний сектор.

2. Оптимізація джерел фінансування. Благодійні кошти можуть спрямовуватись на найбільш витратні статті, як-то: коштовне обладнання, капітальна реконструкція, системи енергозбереження з метою зменшення подальших витрат державного сектору на утримання комунального закладу. Також варто застосовувати практику змішаного фінансування, коли благодійний фонд акумулює філантропічний капітал різних благодійних учасників, та інвестує у заклад реабілітації на основі спільного фінансування.

3. Покращення якості послуг через запровадження нових стандартів. Сюди можна віднести інвестування у підвищення кваліфікації працівників згідно з найкращими світовими практиками (приклад центрів *RECOVERY*). Так благодійний інвестор сприяє інноваціям у сфері реабілітації та підвищенню якості послуг.

4. Розширення профілю реабілітаційних та оздоровчих послуг. Наприклад, у контексті спортивної та активної реабілітації та відновлення психологічного здоров'я із застосуванням ППФП можна профінансувати додаткові технічні та спортивні обладнання, кімнати відпочинку, інструменти арттерапії.

5. Удосконалення стандартів стосовно управління. Наприклад, приватний партнер може привнести вдосконалення у менеджменті організації персоналу та надання послуг засобами цифровізації, що зробить процес більш злагодженим та зручним для пацієнтів (уникнення черг, конфліктів).

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці механізму впровадження моделі ППФП як інструменту інвестування в сферу реабілітації та використання природних лікувальних активів. Це дасть змогу розвивати реабілітаційні центри (зокрема на основі наявних санаторно-курортних комплексів), які потребують значного фінансування та мають високий потенціал природних лікувальних ресурсів. Впровадження ППФП моделі має перспективи у контексті підвищення ефективності управління природними лікувальними активами, тому має ґрунтуватись на пропозиціях стосовно оптимізації управління в сфері природокористування та рекреації [25, 26], а також з урахуванням кращих світових практик стосовно правового регулювання використання природних лікувальних активів [27].

REFERENCES / ЛІТЕРАТУРА

1. Novikov, V. M. (2021). Sotsialnyi potentsial instytutu nekomertsiiynykh orhanizatsii [Social Potential of Non-Profit Organizations]. *Demography and Social Economy*, 1 (43), 80—100. <https://doi.org/10.15407/dse2021.01.080>
[Новіков, В. М. (2021). Соціальний потенціал некомерційних організацій. *Демографія та соціальна економіка*, 1 (43), 80—100].

2. Lysiak, L. V., & Kachula, S. V. (2023). Financial mechanism of public-private partnership in the implementation of strategic development goals of the territories of Ukraine. *Economy and society*, 53. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-72>
[Лисяк, Л. В., & Качула, С. В. (2023). Фінансовий механізм публічно-приватного партнерства у реалізації стратегічних цілей розвитку територій України. *Економіка та суспільство*, 53].
3. Pomaza-Ponomarenko, A. L. (2025). Development of public-private partnership: prospects and imperatives of provision in the conditions of reform in Ukraine. *Bulletin of the National University of Civil Protection of Ukraine. Series: Public Administration*, 1 (22), 22—32. <https://doi.org/10.52363/2414-5866-2025-1-3>
[Помаза-Пономаренко, А. Л. (2025). Розвиток публічно-приватного партнерства: перспективи й імперативи забезпечення в умовах реформування в Україні. *Вісник національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*, 1 (22), 22—32].
4. Fernández Gómez, J. (2024). Innovative sustainable finance schemes: The role of public-private partnerships. *Ekonimiz: Revista vasca de economía*, 106, 160—187. <https://doi.org/10.69810/ekz.1487>
5. Fernández Gómez, J. (2024). Financiación de proyectos y actividades sostenibles. Esquemas innovadores basados en colaboración público privada. Orkestra-Basque Institute of Competitiveness. <https://doi.org/10.18543/CAGZ1159>
6. Boza Zanatta, A. (2024). Advancing equity in climate investments with catalytic capital. Harvard Kennedy School. https://www.hks.harvard.edu/sites/default/files/centers/mrcbg/215_AWP_final.pdf
7. Vernihorova, N. (2026). Economic and legal factors of sanatorium-resort treatment and rehabilitation. *Economics and Law*, 80 (1), 127—137. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2026.01.127>
[Вернігорова, Н. (2026). Економіко-правові чинники санаторно-курортного лікування та реабілітації. *Economics and Law*, 80 (1), 127—137].
8. Tsiupa, O. R., & Lialiuik, V. I. (2025). Financial transformation of the charity sector in wartime conditions. *The actual problems of regional economy development*, 2 (21), 312—322. <https://doi.org/10.15330/apred.2.21.312-322>
[Цюпа О.Р., & Лялюк В.І. (2025). Фінансова трансформація благодійного сектору в умовах військового часу. *Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки*, 2 (21), 312—322].
9. Plysa, V., Tsiupka, A., & Muntian, B. (2024). Financing tools of social entrepreneurship in Ukraine. *Economy and Society*, 61. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-69>
[Плиса, В., Цюпка, А., & Мунтян, Б. (2024). Інструменти фінансування соціального підприємництва в Україні. *Економіка та суспільство*, 61].
10. Kobelia-Zvir M., & Zvir Yu. (2024). An overview of grant opportunities for Ukraine in times of war from prominent american philanthropists and patrons of the arts. *Economic space*, (191), 473—477. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/192-4>
[Кобеля-Звір, М., & Звір, Ю. (2024). Огляд грантових можливостей для України в умовах війни від відомих філантропів та меценатів. *Економічний простір*, 191, 473—477].
11. Pro Consulting. (2025). Database of medical institutions in Ukraine. 2025. <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/baza-medicinskih-uchrezhdenij-v-ukraine-2025-god>
[Pro Consulting (2025). База медичних закладів в Україні. 2025 рік].
12. International Finance Corporation. (2021). Creating markets in Ukraine: Country private sector diagnostic. <https://www.ifc.org/en/insights-reports/2021/cpsd-ukraine>

13. Tranche for Aesculapius: how and where business can invest in healthcare (2021, 14 April). *Mind*. <https://mind.ua/publications/20224759-transh-dlya-eskulapa-yak-i-de-biznes-mozhe-vklastisya-v-ohoronu-zdorov-ya>
[Транш для Ескулапа: як і де бізнес може вкластися в охорону здоров'я (2021, 14 квіт.). *Mind*].
14. Pro Consulting (2023). Analysis of the market of private medical centers in Ukraine. 2023. <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/medizina-i-farmazevtika>
[Pro Consulting (2023). Аналіз ринку приватних медичних центрів України. 2023 рік].
15. From turbulence to systemicity: how the private medical business in Ukraine was transformed (2025, June 25). *Mind*. <https://mind.ua/openmind/20290943-vid-turbulentnosti-do-sistemnosti-yak-transformuvavsya-privatnij-medichnij-biznes-v-ukrayini>
[Від турбулентності до системності: як трансформувався приватний медичний бізнес в Україні (2025, 25 черв.). *Mind*].
16. The Verkhovna Rada revealed how many Ukrainians have left abroad (2024, 17 December). *Hromadske*. <https://hromadske.ua/suspilstvo/236421-u-verkhovniy-radi-rozkryly-silky-ukrayintsiv-vuyikhalo-za-kordon>
[У Верховній Раді розкрили, скільки українців виїхало за кордон (2024, 17 груд.). *Hromadske*].
17. Center for Economic Strategy. (2026). Ukrainian refugees after four years abroad. Fifth wave of research. <https://ces.org.ua/ukrainian-refugees-fifth-wave/>
[Центр економічної стратегії (2026). Українські біженці після чотирьох років за кордоном. П'ята хвиля дослідження].
18. Victor Pinchuk Foundation. (2025, 20 May). The largest rehabilitation center of the national RECOVERY network opened in the Kyiv region. <https://pinchukfund.org/ua/news/30134/>
[Фонд Віктора Пінчука (2025, 20 трав.). На Київщині відкрили найбільший реабілітаційний центр національної мережі RECOVERY].
19. RECOVERY. Official website. <https://recoveryua.org/>
20. Superhumans Center. Official website. <https://superhumans.com/#about>
21. UNBROKEN. Official website. <https://unbroken.org.ua/ua>
22. UNBROKEN (2025). Overview of the activities of the Non-profit Organization UNBROKEN 1st quarter 2025: report. <https://unbroken.org.ua/ua/reports>
[UNBROKEN (2025). Огляд діяльності БО «БФ Незламні» I квартал 2025: звіт].
23. The Global Fund (n. d.). Official website. <https://www.theglobalfund.org/en>
24. Global Polio Eradication Initiative (n. d.). Partnership for polio eradication: Official website. <https://polioeradication.org/who-we-are/partners>
25. Burkynskyi, B. V., & Petrusenko, M. M. (2024). Substantiation and development of the concept of the national natural asset management program. *Economic Innovations*, 26 (3(92)), 7—22. [https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.3\(92\).7-22](https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.3(92).7-22)
26. Khumarova, N. I., Kostetska, K., & Golikova, O. (2024). Resort economy entrepreneurship development: economic and legal providing. *Economic Innovations*, 26 (3(92)), 116—129. [https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.3\(92\).116-129](https://doi.org/10.31520/ei.2024.26.3(92).116-129)
27. Vernihorova, N. (2025). Legal principles of applying natural therapeutic assets in the practice of European countries. *Theory and Practice of Public Administration*, 2 (81), 218—233. <https://doi.org/10.26565/1727-6667-2025-2-13>

Стаття надійшла до редакції журналу 10.03.2026

Стаття прийнята до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації: 23.06.2026

Nataliia Vernihorova, PhD (Economics), Researcher
State Organization «Institute of Market and Economic & Ecological Researches
of the National Academy of Sciences of Ukraine»
65044, Ukraine, Odessa, Frantsuz'kyi Boulevard, 29
E-mail: natalivern93@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5968-4211

PUBLIC-PRIVATE-PHILANTHROPIC PARTNERSHIPS
AS A PROMISING INVESTMENT TOOL
IN THE FIELD OF REHABILITATION

The article is devoted to the analysis of public-private-philanthropic partnership and the improvement of the regulatory and legal regulation of its activities, to create a regulatory basis for attracting charitable funds to socially important investment projects, in particular, regarding rehabilitation, reintegration, preservation and restoration of human capital. The study focuses on the analysis of the current state of the private medical services market in Ukraine and existing cases of involving charitable partners in investment projects in the field of rehabilitation. The preference for the development of public-private-philanthropic partnerships is justified, as opposed to classic public-private partnerships, which are associated with the social significance of rehabilitation problems and insufficient funding. It was found that the activities of rehabilitation centers with the support of charitable partners are aimed not only at the quantity, but also at the quality of rehabilitation, orientation to the best international practices and advanced training of medical personnel. Therefore, such an investment approach is relevant especially in times of unstable economy and social challenges. The purpose of the article is to summarize the practical experience of creating and operating rehabilitation centers on the principles of public-private-philanthropic partnership in Ukraine, and to develop recommendations for improving the regulatory and legal framework to create a favorable legislative framework for the implementation of this model. It was found that today the regulatory and legal framework does not regulate the activities of such partnerships, as they are new to Ukrainian practice and are a response to the challenges of Ukrainian realities. Therefore, the proposals provided for improving the regulatory and legal framework are designed to provide a legislative basis for the development of this investment model. This will allow scaling up successful projects and will contribute to increasing the role of the charitable sector in areas related to the humanitarian dimension, such as: rehabilitation, reintegration, preservation and restoration of human capital. The novelty of the study lies in the attempt to adapt existing regulatory documents to the activities of these partnerships, because despite the lack of special regulatory and legal regulation, partnerships of this type already exist in Ukraine and are innovative. The article uses general scientific and special research methods: case study method, comparative analysis and logical generalization. Their application allowed us to widely explore the issues of the development of public-private-philanthropic partnerships, and to identify their advantages over classical public-private partnerships.

Since Ukraine already has successful experience in the functioning of public-private-philanthropic partnerships in the field of rehabilitation, further scaling up of this practice requires the identification of criteria by which institutional support for sanatorium-resort and rehabilitation institutions should be carried out within the framework of this investment model. Therefore, the proposed criteria are designed to intensify the attraction of funds from the charitable partner in those areas that require optimization of the costs of the private partner and the state.

Keywords: investment and innovative development, rehabilitation, public-private-philanthropic partnership, PPPP, investment instrument.